Lietas arhīva Nr. A42-01145-21/4
ECLI:LV:ADRJRIT:2021:0223.A420383713.5.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 23.februārī

Administratīvās rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Līga Biksiniece-Martinova,

rakstveida procesā izskatot /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai tiktu uzlikts par pienākumu aprēķināt un piešķirt /pers. A/ slimības pabalstu par izsniegtajām darbnespējas lapām laika periodā no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktrobrim, kā arī pārrēķināt turpmāko periodu pabalstus atbilstoši normatīvajiem aktiem un Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 17.decembra spriedumā nolemtajam administratīvajā lietā Nr.A420454211.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja/pers. A/2013.gada 28.februārī vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra) ar lūgumu aprēķināt un piešķirt slimības pabalstu par izsniegtajām darbnespējas lapām no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktobrim.

Aģentūras direktore ar 2013.gada 28.marta lēmumu Nr.09-5/3159
(turpmāk – Lēmums) atstāja negrozītu aģentūras Rīgas pilsētas Vidzemes nodaļas
2013.gada 28.janvāra lēmumu Nr.3/238193 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru atteica piešķirt pieteicējai slimības pabalstu.

Lēmums pamatots ar sekojošiem apsvērumiem.

[1.1] Administratīvā rajona tiesa 2012.gada 17.decembrī spriedumā lietā Nr.A420454211 (turpmāk – 2012.gada 17.decembra spriedums) nolēma atcelt aģentūras 2011.gada 21.februāra lēmumu Nr.09?5/2233, ar kuru atcelts aģentūras Vidzemes nodaļas
2010.gada 26.marta lēmums Nr.17008 un uzdots aģentūrai piešķirt pieteicējai slimības pabalstu par darba nespējas periodu no 2010.gada 22.februāra līdz 2010.gada 3.martam, kā arī aprēķināt pieteicējai nepamatoti izmaksātā slimības pabalsta summu un pieņemt lēmumu par pārmaksātās pabalsta summas atgūšanu.

[1.2] 2013.gada 28.janvārī aģentūra pieņēma lēmumu Nr.3/238193, ar kuru nolemts nepiedzīt pārmaksāto slimības pabalsta summu.

[1.3] 2012.gada 17.decembra spriedumā tiesa secinājusi, ka rīkojums par darbnespējas lapu anulēšanu ir tiesisks. Darbnespējas lapas par periodiem no 2008.gada 6.oktobra līdz 2009.gada 30.martam, no 2009.gada 6.aprīļa līdz 2009.gada 5.oktobrim, no 2009.gada 13.oktobra līdz 2010.gada 12.janvārim, no 2010.gada 18.janvāra līdz 2010.gada 11.februārim, no 2010.gada 4.marta līdz 2010.gada 17.jūlijam un no 2010.gada 23.augusta līdz 2010.gada 25.oktobrim pieteicējai izsniegtas nepamatoti.

[1.4] Tas, ka iestādes kļūdas dēļ pieteicējai nedrīkst rasties nelabvēlīgas sekas, nenozīmē, ka pieteicējai ir tiesības uz slimības pabalstu par pārējiem pārejošas darba nespējas periodiem, jo izsniegtās darbnespējas lapas tiesa ir atzinusi par nepamatoti izsniegtām, ievērojot par tiesisku atzīto Veselības inspekcijas atzinumu.

[1.5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 86.panta 1.daļas 2.punktu par tiesību izmantošanu nevar uzskatīt darbnespējas lapās veikto atzīmi par to, ka pieteicēja negūst ienākumus.

[2] Pieteicēja iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru aģentūrai tiktu uzlikts par pienākumu aprēķināt un piešķirt pieteicējai slimības pabalstu par izsniegtajām darbnespējas lapām laika periodā no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktrobrim, kā arī pārrēķināt turpmāko periodu pabalstus atbilstoši likumam. Pieteikums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[2.1] Aģentūra izmaksāto naudu pieteicējai neatprasa, taču tālākos aprēķinos visas šīs dienas vērtē kā pilnas darba dienas, tādējādi būtiski samazinot nākamo pabalstu apmēru.

[2.2] Netiek labotas 2010.gada 26.marta slimības pabalsta aprēķinā Nr.17008 pieļautās kļūdas un atjaunotas valsts sociālās iemaksas. Nav pilnībā izmaksāts slimības pabalsts par strīdus periodu.

[2.3] Tiesvedība vēl turpinās daļā par darbnespējas lapu par periodu no
2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktobrim anulēšanas atcelšanu un spriedums nav stājies spēkā. Nav pamata pieņemt lēmumu tā, it kā šīs lapas būtu nepamatoti izsniegtas. Tās izsniegtas slimības periodā, kas ārstes kļūdas dēļ nav kvalitatīvi dokumentēts.

[3] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzina un lūdza noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norāda turpmāk minēto.

Slimības pabalstu izmaksa par anulētām darbnespējas lapām ir pretrunā pabalsta piešķiršanas mērķim, likuma regulējuma būtībai, sociālās apdrošināšanas jēgai, mērķim un sociāli atbildīgas valsts principam.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 20.marta lēmumu nolemts apturēt tiesvedību šajā lietā līdz stāsies spēkā galīgie tiesas nolēmumi administratīvajās lietās Nr.A420454211 un Nr.A420277613.

[5] Ar Senāta rīcības sēdes lēmumu 2017.gada 25.aprīļa lēmumu lietā Nr.A420454211 atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar pieteicējas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 1.aprīļa spriedumu lietā Nr.A420454211.

Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 1.aprīļa spriedumā lietā Nr.A420454211 nospriests noraidīt pieteicējas pieteikumu par ģimenes ārstes /pers. B/ 2011.gada 11.janvāra rīkojuma par darbnespējas lapas anulēšanu laika posmā no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktobrim, izņemot no 2010.gada 12.februāra līdz 3.martam, atcelšanu.

[6] Ar Senāta 2020.gada 27.augusta spriedumu lietā Nr.A420277613 atstāts negrozīts Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 22.februāra spriedums lietā Nr.A420277613 un pieteicējas kasācijas sūdzība noraidīta.

Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 22.februāra spriedumā lietā Nr.A420277613 nospriests noraidīt pieteicējas pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (par slimības pabalsta piešķiršanu par laika periodu no 2011.gada 23.maija līdz 25.jūlijam, no 2011.gada 8.oktobra līdz 2012.gada 15.februārim un no 2012.gada 16.februāra līdz 29.jūnijam).

[7] Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmā daļa noteic, ka administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi. Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs (..). Tā kā pieteicējs tiesai nav lūgusi lietu izskatīti mutvārdu procesā, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai daļai lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai ir piešķirams slimības pabalsts par periodu no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktrobrim, kā arī pārrēķināmi turpmāko periodu pabalsti atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Ievērojot to, ka pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu sociālās drošības jomā, lietā ir piemērojamas tās tiesību normas, kas bija spēkā, kad pieteicēja vērsās ar iesniegumu aģentūrā 2013.gada 28.februārī. Līdz ar to spriedumā tiesa piemēros tiesību normas to vēsturiskajā redakcijā.

[9] Ārstniecības likuma 53.pants noteic, ka personas pārejošu darbnespēju konstatē ārsts vai ārsta palīgs. Pārejošu darbnespēju apliecinošo dokumentu izsniegšanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.152 „Darbnespējas lapu izsniegšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.152).

Saskaņā ar noteikumu Nr.152 3.1.apakšpunktu darbnespējas lapu izsniedz sakarā ar slimību vai traumu, kas saistīta ar darbspēju zaudēšanu. Atbilstoši minēto noteikumu 10.punktam darbnespējas lapu izsniedz ārstniecības iestādes ārsts vai ārsta palīgs pēc personas personīgas apskates un izmeklēšanas, pieņemto lēmumu pamatojot medicīniskajā dokumentācijā.

Saskaņā ar noteikumu Nr.152 12.2.apakšpunktu darbnespējas lapu anulē, izdarot par to atzīmi darbnespējas lapu reģistrācijas žurnālā tās ārstniecības iestādes vadītājs, kurā izsniegta darbnespējas lapa, – ja saņemts Veselības inspekcijas atzinums par darbnespējas lapas nepamatotu izsniegšanu. Šādā gadījumā ārstniecības iestādes vadītājs 14 dienu laikā izdod rīkojumu par attiecīgās darbnespējas lapas anulēšanu.

[10] Tiesa lietā konstatē šādu faktiskos un tiesiskos apstākļus.

[10.1] Ģimenes ārste /pers. B/ laikā no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktobrim pieteicējai ir regulāri izsniegusi A un B darbnespējas lapas (*lietas 45.lapa*). Pieteicēja B darbnespējas lapas ir iesniegusi aģentūrā slimības pabalstu saņemšanai.

[10.2] Aģentūra 2010.gada 13.oktobrī ir lūgusi Veselības inspekciju izvērtēt pieteicējai izsniegto darbnespējas lapu tiesiskumu. Veselības inspekcija laika periodā no 2010.gada 13.oktobra līdz 2010.gada 21.decembrim veica ekspertīzi (*lietas 44.lapa*).

[10.3] Ar Veselības inspekcijas 2010.gada 21.decembra atzinumu Nr.14555/883/4.3-1 „Par /pers. A/izsniegto darbnespējas lapu tiesiskumu" (turpmāk – inspekcijas atzinums) konstatēja, ka strīdus darbnespējas lapas pieteicējai izsniegtas nepamatoti un ir anulējamas (*lietas 44.lapa*).

[10.4] Ņemot vērā inspekcijas atzinumā konstatēto, ar ģimenes ārstes /pers. B/ 2011.gada 11.janvāra rīkojumu (turpmāk– rīkojums) darbnespējas lapas anulētas
(*lietas 45.lapa*).

[11] Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 1.aprīļa spriedumā lietā Nr.A420454211 atzīts, ka inspekcijas atzinums ir tiesisks. Saskaņā ar minētā sprieduma 8.punktu laikā no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktobrim konstatēts, ka pieteicējai nav jaunu saslimšanu vai jau iepriekš konstatēto saslimšanu saasinājumu, kas varētu kalpot par pamatu darbnespējas noteikšanai.

Izvērtējot inspekcijas atzinumu, apgabaltiesa konstatējusi, ka darbnespējas lapu izsniegšanas pamatotība vērtēta skrupulozi, pārbaudot visus faktus attiecībā uz pieteicējai sniegto veselības aprūpi. Inspekcija ir vērtējusi ne tikai ģimenes ārstes aizpildīto dokumentāciju, bet arī citu ārstniecības iestāžu vai ārstu medicīnisko dokumentāciju gan strīdus periodā, gan pirms tā, arī atsevišķu medicīnisko izmeklējumu rezultātus, speciālistu slēdzienus un atzinumus, kā arī ģimenes ārstes paskaidrojumus.

Apgabaltiesa nav konstatējusi faktus, kas ļautu apšaubīt inspekcijas atzinumu konstatētos apstākļus, ka konkrētajā gadījumā ir pieļauti pieteicējas darbnespējas noteikšanas pārkāpumi, jo ieraksti medicīniskajos dokumentos nedod pamatu objektīvi atzīt pieteicējas darbnespēju.

Apgabaltiesa secinājusi, ka inspekcijas atzinums ir pamatots un tiesisks, līdz ar to arī rīkojums par strīdus darbnespējas lapu anulēšanu ir tiesisks.

[12] Administratīvā procesa likuma 153.panta otrā un trešā daļa noteic, ka fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos tiesas spriedumu tā rezolutīvajā daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu. Fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos spriedumu tā motīvu daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu, kurā piedalās tie paši procesa dalībnieki.

Tiesa uzsver, ka spēkā stājies tiesas spriedums kļūst visiem obligāts, proti, tas kļūst par *res judicata*. Tas ir saistošs ne tikai procesa dalībniekiem, kuriem Administratīvā procesa likuma 263.panta trešā daļa aizliedz no jauna iesniegt tiesā pieteikumu par to pašu priekšmetu uz tā paša pamata, kā arī citā procesā apstrīdēt tiesas nodibinātos faktus, bet arī tiesai, kurai ir pienākums, izšķirot šo administratīvā procesa dalībnieku citus strīdus, ievērot šādā spriedumā konstatēto faktu prejudiciālo nozīmi (Administratīvā procesa likuma 153.panta trešā daļa).

Līdz ar to tiesa nepārvērtē spriedumā, kurš ir stājies spēkā, nodibinātos faktus un izteiktos secinājumus.

[13] Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka ar spēkā stājušos spriedumu lietā Nr.A420454211 ir atzīts, ka inspekcijas atzinums un rīkojums ir tiesisks. Līdz ar to tiesai nav pamata pārvērtēt un pierādīt no jauna šos faktus un nonākt pie atšķirīga secinājuma.

Pieteicēja iesniegusi kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 1.aprīļa spriedumu, taču Augstākā tiesa ar 2017.gada 25.aprīļa lēmumu atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību, norādot, ka, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, tiesnešu kolēģijai nerodas šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu.

[14] Attiecībā uz pieteicējas prasījumu par pabalstu pārrēķināšanu turpmākajiem periodiem atbilstoši normatīvajiem aktiem tiesa norāda, ka ar Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 22.februāra spriedumā lietā Nr.A420277613 nospriests noraidīt pieteicējas pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (par slimības pabalsta piešķiršanu par laika periodu no 2011.gada 23.maija līdz 25.jūlijam, no 2011.gada 8.oktobra līdz 2012.gada 15.februārim un no 2012.gada 16.februāra līdz 29.jūnijam)

Attiecīgi ar spēkā stājušos spriedumu lietā Nr.A420277613 ir atzīts, ka slimības pabalsts pieteicējai nepienākas par periodiem pēc 2010.gada 5.oktrobra. Līdz ar to tiesai nav pamata pārvērtēt un pierādīt no jauna šo faktu un nonākt pie atšķirīga secinājuma.

[15] Pieteicēja bija izteikusi lūgumu apturēt tiesvedību šajā lietā atkārtoti, jo uzskata, ka lietas izskatīšana nav iespējama, iekams nav izlemta lieta Nr.A420220120.

Tiesas ieskatā jaunatklātais apstāklis – slimību diagnozes, kas noteiktas pēc perioda, par kuru ierosināta šī administratīvā lieta, nav ietekmējis lietas iznākumu. Tiesa vērtējusi apstākļus, uz kura pamata ir pieņemts Lēmums, nevis apstākļus un slimību diagnozes, kas noteiktas pēc lietā skatāmā darbnespējas perioda.

Būtiski, ka lietās Nr.A420454211 un Nr.A420277613, kuru dēļ šī lieta bija apturēta, spēkā ir stājušies attiecīgie Administratīvās apgabaltiesas spriedumi, kas pieņemti
2016.gada 1.aprīlī un 2018.gada 22.februārī un kuros ir izvērtēta strīdus periodā izsniegto darbnespējas lapu pamatotība.

[16] Tiesa, izvērtējot administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un lietas materiālus kopsakarā un savstarpējā saistībā, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. - 251. pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai tiktu uzlikts par pienākumu aprēķināt un piešķirt /pers. A/ slimības pabalstu par izsniegtajām darbnespējas lapām laika periodā no 2008.gada 6.oktobra līdz 2010.gada 5.oktrobrim, kā arī pārrēķināt turpmāko periodu pabalstus atbilstoši normatīvajiem aktiem un Administratīvās rajona tiesas
2012.gada 17.decembra spriedumā nolemtajam administratīvajā lietā Nr.A420454211.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Biksiniece-Martinova